

Під час воєнного стану органи прокуратури України продовжують виконувати свої конституційні функції. Відповідно до положень ст. 2 Закону України «Про прокуратуру» та ст. 131-1 Конституції на прокуратуру України покладено:

- 1) підтримання публічного обвинувачення в суді;
- 2) організацію і процесуальне керівництво досудовим розслідуванням, вирішення відповідно до закону інших питань під час кримінального провадження, нагляд за негласними та іншими слідчими і розшуковими діями органів правопорядку;
- 3) представництво інтересів держави в суді у виключних випадках і в порядку, що визначені законом [2].

Одним із найважливіших завдань прокуратури в умовах воєнного стану є документування всіх фактів і внесення до Єдиного реєстру досудових розслідувань відомостей щодо посягання на територіальну цілісність та недоторканність України, диверсій, незаконного перетину державного кордону України, планування, підготовки та розв'язування та ведення агресивної війни.

Важливим напрямком роботи прокуратури зараз є проведення досудового розслідування за фактами жорстокого поводження з військовополоненими або цивільним населенням, вигнання цивільного населення для примусових робіт, розграбування національних цінностей на окупованій території, застосування засобів ведення війни, заборонених міжнародним правом, інших порушень законів та звичаїв війни, що передбачені міжнародними договорами, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України, а також віддання наказу про вчинення таких дій за статтею 438 Кримінального кодексу України «Порушення законів і звичаїв війни» [3]. Такі дії є серйозним порушенням міжнародного гуманітарного права – воєнними і міжнародним злочином, на які поширюється юрисдикція Міжнародного кримінального суду. Станом на 23 березня 2022 року вже було відкрито 3457 кримінальних проваджень проти військовослужбовців РФ. Зараз ця цифра є більшою в декілька разів.

У частині 2 статті 2 Закону України «Про прокуратуру» зазначено, що з метою реалізації своїх функцій прокуратура здійснює міжнародне співробітництво [1]. Наразі, за умов воєнного стану прокуратура України активно співпрацює з Офісом прокурора Міжнародного кримінального суду з питань розслідування воєнних злочинів та покарання воєнних злочинців.

З метою забезпечення належної організації роботи спеціалізованих прокуратур у військовій та оборонній сфері щодо виконання визначених функцій, розмежування їхніх повноважень із самостійними структурними підрозділами Офісу Генерального прокурора, обласними та окружними прокуратурами, було видано наказ Генерального прокурора України «Про особливості організації діяльності спеціалізованих прокуратур у військовій та оборонній сфері» [4].

Розглядаючи питання організації діяльності органів прокуратури за умов воєнного стану, слід зазначити, що Верховна Рада прийняла Закон «Про внесення змін до деяких законодавчих актів щодо удосконалення діяльності органів прокуратури в умовах збройної агресії проти України», де визначено порядок укомплектування спеціалізованих прокуратур військовослужбовцями, їх відрядження до органів прокуратури, матеріально-технічне забезпечення та соціальний захист, зокрема, відряджені до органів прокуратури військовослужбовці під час виконання функцій прокурора будуть незалежними від військового командування та органів військового управління. Коментуючи даний Закон Генпрокурор України, Ірина Венедіктова, зазначила: «під час війни прокурори повинні мати повне і беззастережне право бути на лінії вогню з метою пошуку і збереження доказів агресії проти України – це раз; два – військові прокурори мають і будуть підтримувати правопорядок у військових частинах; три – військові прокурори забезпечать дотримання законних прав військовослужбовців України» [5].

Також в рамках цього питання слід зазначити, що якщо прокурор з об'єктивних причин під час введення воєнного чи надзвичайного стану не може виконати доручення щодо розгляду звернення, воно виконується за першої можливості, про що інформується особа, якою надано це доручення [6].

Таким чином, в умовах воєнного стану робота органів прокуратури зазнала змін, було визначено пріоритетні напрями діяльності цих органів. Важливим, проте дискусійним є питання відновлення військових прокуратур, які було ліквідовано у 2020 році, а на їх місці створено спеціалізовані прокуратури у військовій та оборонній сфері. Вбачається, що це питання потребує ґрунтовного аналізу найближчим часом. Наразі діяльність прокуратур переважно сконцентрована на захисті прав людини та інтересів держави від військової агресії, допомоги постраждалим та здійсненні міжнародного співробітництва у вказаному напрямі.

Список використаних джерел

1. Про прокуратуру: Закон України від 07.05.2022 р. № 1697-VII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1697-18>.
2. Конституція України: Прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 р. *Відомості Верховної Ради України*. 1996. № 30. Ст. 131-1
3. Кримінальний кодекс України від 02.04.2001 р. № 2341-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#Text>.
4. Про особливості організації діяльності спеціалізованих прокуратур у військовій та оборонній сфері: наказ Генерального прокурора України від 22.11.2021 р. № 370. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0370905-21#Text>.
5. В Україні відновлять військові прокуратури. Виступ І. Венедіктової. Офіційний сайт Офісу Генерального прокурора. URL: <https://gp.gov.ua/ua/categories/novini?page=75>
6. Про організацію роботи органів прокуратури з особистого прийому, розгляду звернень і запитів та забезпечення доступу до публічної інформації: наказ Генерального прокурора України від 06.08.2020 р. № 363. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0363905-20#Text>

Науковий керівник: к.ю.н., доцент Кісліцина І. О.

Серикова Анастасія Олександрівна

*студентка 1-го курсу факультету цивільної та господарської юстиції
Національного університету «Одеська юридична академія»*

АДВОКАТСЬКА ЕТИКА: СУЧАСНІ ПИТАННЯ

Етика – це наука, що вивчає суспільні норми поведінки. Доречно зауважити, що юридична етика – це сукупність правил, яка визначає поведінку юриста в будь-якій обстановці, сюди ж можна віднести етичні норми, які базуються на чинному законодавстві. Із цього можна сформулювати сутність поняття «адвокатська етика», тобто в загальному розумінні це правила які створені для врегулювання поведінки адвокатів [3, с. 66].

В цілому, діяльність адвокатури регулюється Конституцією України, Законом України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність», «Правилами адвокатської етики», статутами та положеннями органів адвокатського самоврядування та інших нормативних актів.